یادداشت روز

در حاشیه نمایشگاه حسین خوشرفتار

جمع پراکنده در گالری شکوه

غلام‌حیدر ابراهیمبای سلامی
جامعه‌شناس

● یکی از کارکردهای هنر این است که در مسیر پرآشوب زندگی روزمره آدمی را متوقف کند و او را برای لحظه‌ای به تامل وادارد؛ به‌ویژه آنگاه که هنرمندی قطعه‌ای از طبیعت یا تصویری از جامعه را به تابلو زده باشد. حسین خوشرفتار نقاش جوان خراسانی در گالری «شکوه» تهران، چند اثر فاخر را با رویکردی اکسپرسیونیستی از سنت و طبیعت قلمی کرده و به نمایش گذاشته است. نقاشیخط‌هایی که به‌سان امواج آرام دریا، قالب برکه‌هایی از بوم را درمی‌نوردند و انسان را به گذشته نزدیک خویش فرامی‌خوانند. گویا هنوز صدای آژیر دلنواز قلم‌نی که با سرپنجه‌های ایرانیان فرهیخته بر صفحه جان می‌نشست به گوش می‌رسد؛ همان صدایی که عصاره زندگی اجتماعی و ادبی را با گفتاری کوتاه از میراث معنوی متبلور می‌کرد و در فرآیند جامعه‌پذیری پند می‌داد که با ادب باش تا بزرگ شوی. امتزاج دو هنر بر یک بستر و ازدواج خط و نقاشی در گالری شکوه، جشن و پاسداشت دو سنت فاخر ایرانی است که از اعماق تاریخ هنری، در قالبی مدرن ارایه شده و پدیده‌ای پست‌مدرن را بر سرانگشتان مانای خوشرفتار و شاکری نشانده است. انسجام این جمع پراکنده در سایه‌ای از رنگ‌های زیبا و شاد با شاه‌بیتی از حافظ، یک رباعی از خیام یا چرخشی به درخت، در پسِ ذهنِ مدرن نقاشی شکل گرفته که در روشنایی نور و الکترونیک، عکس دیجیتال را می‌فهمد.

نقاش جوان تصاویری خالص از سنت و طبیعت را خلق کرده که هنوز دست انسان مدرن به آنان نرسیده است. به‌راستی که هنوز از آن جامعه ایرانی که دانشکده‌ای آزاد و گهواره پرورش هنرمندانی بی‌استاد بود، اندک رمقی باقی مانده است. شاهد این مهم آن دخترک آذری یا نوجوان خراسانی است که در حافظه بی‌آلایش خویش نقشی پر از ستاره و آسمان را بر فرشی از زمین می‌بافد یا همان استاد اصفهانی که قلم‌کاری و خاتم را بر جام مستی می‌نشاند. همه اینها از میراث معنوی فاخر ملتی خبر می‌دهند که پیش از جنبش نرم‌افزاری معاصر چشمه‌های هنر در دامان آن جاری بوده است. بی‌سبب نیست که استاد کمال‌الملک خطاب به آن هنرمند روستایی که از وی التماس می‌کرد با پای خویش فرش تازه‌بافته را متبرک کند، می‌فرماید: «استاد تویی که آسمان را به زمین آورده‌ای». همین اسطوره نقاشی ایران با ورود دوربین و آغاز هنر عکاسی در مقام یک حکیم به عکاس درباری که فرت و فرت از مرغ و خروس پادشاه عکس می‌گرفت، هشدار می‌دهد که زنهار و به هوش باشد که با همت هنرمندانه‌اش چه نقشی را در ذهن مردم پراکنده خواهد کرد.

زیر آسمان فیروزه‌ای

نمایشگاه بابک گلکار در تهران برپا می‌شود

چیدمان «کار گِل» در آب‌انبار

● **شرق:** مرکز هنرهای معاصر «سازماناب – آب/انبار»، چیدمان «کار گِل» اثر بابک گلکار، هنرمند ایرانی مقیم ونکوور را روز جمعه ۲۵مهر با نمایشگاه‌گردانی الهام پوریامهر برگزار می‌کند. همراه با افتتاح گالری جدید سازمان آب، آثار در سه‌طبقه این مرکز به نمایش در خواهند آمد. «کار گِل»، نتیجه کاوش بنیادی بابک گلکار در چگونگی مصالحه و مذاکره انسان هنگام مواجهه با سرکوب و ناامیدی‌های عاطفی ناشی از شرایط معاصر زندگی است. «کار گِل» بازیگوشانه مخاطب را درگیر کرده و در عین حال ماهرانه به واقعیت غم انگیز شرایط انسان معاصر اشاره می‌کند. این نمایشگاه نقطه پایانی چرخه‌ای است که در مجموعه‌ای از سه‌نمایشگاه ارایه شده و به کاوش در پویایی و شرایط ناکامی، وضعیت نظام بنیاد معاصر را تصدیق می‌کند و به ناخشنودی از پارادوکس کار می‌پردازد. نخستین حلقه از این چرخه در سال ۲۰۱۳ با عنوان «دیالکتیک ناکامی» در موزه وست ونکوور به نمایش درآمد، سپس با دگرگونی‌هایی و تغییر در زمینه، با حمایت گالری هنر ونکوور در مرکز شهر ونکوور در فضای باز و با عنوان، TIME TO LET GO... (دمی درنگ) ارایه شد. «کار گِل» که در سازماناب تهران ارایه خواهد شد نخستین نمایشگاه انفرادی بابک گلکار در ایران است. بابک گلکار بیشتر سال‌های بالندگی خود را تا سال۱۳۷۵ در تهران گذرانده و پس از مهاجرت به ونکوور مدرک کارشناسی هنرهای زیبا را در سال۱۳۸۲ از دانشگاه هنر و طراحی امیلیکار و کارشناسی‌ارشد هنرهای زیبا را در سال۱۳۸۵ از دانشگاه بریتیش کلمبیا دریافت کرده است. بابک گلکار روش متفاوتی را پیش برده که اغلب درگیر پژوهش انتقادی و تعدیل فضا بین حوزه‌های فرهنگی و اجتماعی-اقتصادی است. مرکز هنرهای معاصر«سازماناب – آب/انبار» در دروازه دولت، خیابان خاقانی، کوچه روشن‌منش، پلاک ۲ قرار دارد.

تمدید مهلت ثبت‌نام در صندوق اعتباری هنر

● **شرق:** تمامی هنرمندان، نویسندگان و روزنامه‌نگارانی که عضو صندوق اعتباری هنر هستند، تا ۱۵آبان فرصت دارند نسبت به بازثبت‌نام عضویت در صندوق اعتباری هنر اقدام کنند.

ممنوعیت استفاده از واژه «کنسرت» در مرکز «خراسان رضوی»

نیشابور و مشهد؛ خاموشی «ساز»ها

سیمین سلیمانی

کنسرت شهرام ناظری در نیشابور لغو شد؛ اتفاقی نه‌چندان تازه در شهر خیام و عطار. مدت‌هاست سازها، راهی به نیشابور ندارند و این شهر رنگ کنسرت‌های موسیقی را به خود ندیده. نه‌تنها در نیشابور که خبر لغو کنسرت در خراسان دیگر پدیده عجیبی نیست. شهری که دوروز ملی از پنج‌روز ملی ادبی و فرهنگی کشور را به خود اختصاص داده و بزرگداشت‌های عطار و خیام باید هر ساله در این شهر در سطحی ملی و بین‌المللی برگزار شود. اما متاسفانه این بزرگداشت‌ها نه‌تنها در سطح استان که حتی در سطح این شهرستان هم نیست. حضور وزیران و حتی مسوولان بلندپایه در شهری همانند شیراز برای حافظ و سعدی امری معمول بوده ولی در نیشابور این مورد حتی برای بزرگداشت خیام که شهرتی جهانی دارد وجود ندارد. برگزاری یک برنامه ساده موسیقی به‌مناسبت این بزرگداشت‌ها می‌تواند جمعیت زیادی از مردم را به خود جذب کند؛ چنانکه در برنامه‌های اخیر بیش از دوهزارنفر شهروند نیشابوری از این برنامه استقبال کردند. این استقبال کم‌نظیر از برنامه‌های فرهنگی - هنری نشان‌دهنده این است که مردم از این برنامه‌ها بسیار لذت برده و نیازشان است ولی برخی مسوولان شهر بستر استفاده از آن را مهیا نمی‌کنند. مدت‌هاست شهرستان فرهنگی نیشابور از داشتن رییس اداره فرهنگ و ارشاد بی‌بهره بوده و این اداره با سرپرست اداره می‌شود. در یک‌سال اخیر مردم نیشابور با خبرهای خوشحال‌کننده حضور بسیاری از هنرمندان موسیقی در شهر خود روبه‌رو بودند؛ خبرهایی همچون همراهی گروه سرو. آبان سال ۹۲ قرار بود زنده‌یاد غلامعلی پورعطایی در نیشابور برنامه داشته باشد اما این کنسرت در روزهایی که خواننده «نوایی» رخت از این جهان نبسته بود، لغو شد. لغو کنسرت استاد حسین علیزاده که مردم شوق حضور او را در نیشابور بسیار غنیمت می‌دانستند از دیگر برنامه‌هایی بود که اهالی نیشابور را از گوش‌سپردن به نوای ساز این نوازنده بنام محروم کرد. بعد از گذشت چندماهی نیشابوری‌ها بنا بود شاهد کنسرت شهرام ناظری در هفته فرهنگی باشند؛ خبری مسرت‌بخش که عملی نشد تا مجددا سریال لغو کنسرت‌ها تکرار شود. علی صائب‌نیا، مسوول برگزاری هفته فرهنگی و عضو هیات‌رییسه شورای شهر نیشابور و از طلاب حوزه‌علمیه قم در این‌باره به «شرق» می‌گوید: «یکی از هنرهایی که در امور دینی سفارش شده، هنر صوت و بیان است و سفارش شده که قرآن را به صوت زیبا بخوانند. انسان هنر را دوست دارد و صوت زیبا خودش هنر است؛ موسیقی حرام نیست این لهوولعب است که حرام است و یکی از واژه‌هایی که واقعا مظلوم واقع شده همین موسیقی است، موسیقی با ذات انسان بوده و چیزی که انسان را از خدا بازدارد حرام است، آهنگی که در انسان حرکت و امید را ایجاد کند چه‌کسی گفته که بد است؟ اشعار شاعرانی همچون حافظ با این‌همه مضامین پرمغز را استادانی همانند استاد شهرام ناظری و استاد شجریان با صوت زیبا و موسیقی خوب آماده کرده‌اند که انسان را از زمین به عرش می‌برد.» او درباره لغو کنسرت استاد شهرام ناظری در نیشابور هم می‌افزاید: «در هفته فرهنگی از گروه‌های مختلف هنری شهرهای خوی، شیراز و کرمان دعوت شد و بنا بود در دو شب استاد شهرام ناظری کنسرت اجرا کند. پیش از اینکه موضوع را علنی کنیم با فرماندار و مسوولان دیگر هم صحبت کردیم و گفتند ایراد ندارد و ما هم قول این برنامه را دادیم بعد از قطعی‌شدن جزییات برنامه هفته فرهنگی آن را به فرمانداری داده تا در جلسه‌ای که مسوولان تمام ادارات حضور دارند مورد بررسی قرار گیرد. جلسه تشکیل شد و هفته فرهنگی را شورای شهر تدوین کرد و ستاد نیز تشکیل شد. در جلسه فرهنگ عمومی بنا شد درباره کنسرت رای‌گیری شود که جلایری، فرماندار نیشابور عنوان کرد نیاز به رای‌گیری نیست و شورای تامین گفته موسیقی ممنوع است. اما گله‌ای که وجود دارد این است که در جلسه شورای فرهنگ عمومی همه آقایان حق نظر دادن داشتند و شورای تامین در مرحله بعد قرار داشت. حالا اگر برنامه کنسرت مصوب می‌شد که یقینا رای می‌دادند. تازه بعد از آن باید به شورای تامین می‌رفت.» عضو هیات‌رییسه شورای شهر نیشابور ادامه می‌دهد: «خود من به منزل استاد رفتم و برنامه بسته شد. بعد از اینکه کنسرت لغو شد آقای شفیعی‌کدکنی با آقای مظفری تماس گرفتند. آقای غلامحسین مظفری (نماینده اسبق نیشابور) هم با بنده تماس گرفتند و برنامه را جویا شدند و من هم علت لغو را گفتم؛ گفتم که من طلبه و روحانی هستم و حلال و حرام را بیشتر خوانده‌ام. شهری که ما الان در آن زندگی می‌کنیم آمار طلاقش از تهران بیشتر شده و متاسفانه بعد از مشهد در خراسان بیشترین استفاده از مواد مخدر صنعتی در این شهر است، باید پرسید آیا اینها خطر نیست؟ باید با برنامه‌های مختلف فرهنگی هنری این شهر موسیقی و شعر را شاد کنیم و نباید خود را خوب و مردم را بد بدانیم. متاسفانه نیشابور چندسالی است دچار سوءمدیریت شده، باید منافع مردم در نظر گرفته شود؛ از دولت آقای دکتر روحانی بیش از یک‌سال می‌گذرد ولی هنوز فرماندار انتخاب نشده و فرمانداری سرپرست است و هر بار که یک نفر پیشنهاد می‌شود یک‌بار این نماینده و بار دیگر نماینده دیگر ابراز مخالفت می‌کند.»

طرح: علی‌جهان‌شاهی، شرق

واژه ممنوعه «کنسرت»

در ادامه بی‌مهری به اجرای کنسرت‌ها در خراسان، بنا بود گروه «آرون» در مشهد اجرا داشته باشند اما این برنامه یک‌روز قبل از اجرا لغو شد. در پی گزارشی که خبرگزاری ایسنا طی روزهای گذشته در این زمینه منتشر کرده بود، «شرق» پیگیری این موضوع را در دستور کار قرار داد. حسین انفرادی، رییس انجمن موسیقی مشهد ضمن تایید این خبر درمورد دلیل لغو برنامه گروه «آرون» به خبرنگار «شرق» گفت: «با اینکه مجوز این اجرا از سوی وزارت ارشاد صادر شده بود؛ اما یک‌روز قبل از برگزاری، لغو شد. آقای طباطبایی، معاون هنری اداره کل ارشاد استان در پاسخ به هنرمندان که دلیل لغو برنامه را جویا شده‌اند، اعلام کرده است که فرمانداری، نیروی‌انتظامی و دفتر امام‌جمعه مانع این کار شده‌اند.» با این‌حال احتمال دیگری که می‌توان برای لغو این برنامه برشمرد استفاده از واژه «کنسرت» است. گویا گروه‌هایی که خواهان اجرای برنامه در سالن ادیب مشهد هستند باید از عنوان «اجرای پژوهشی گروه موسیقی» به جای «کنسرت» استفاده کنند. این درحالی است که پیش از برگزاری این کنسرت یک پیامک تبلیغاتی با عنوان «برگزاری کنسرت...» ارسال شده که ممکن است همین موضوع باعث ایجاد حساسیت شده باشد.

زمزمه سلب اختیار «صدور پروانه نمایش» از «سازمان سینمایی»

معاون حقوقی وزارت ارشاد: این ایده قابل اجرا نیست

فرانک آرتا: «اختیار صدور پروانه نمایش فیلم‌ها از سازمان سینمایی سلب می‌شود؟» انتشار گزارشی با این محور طی روزهای گذشته در سایت «تابناک» نگرانی‌هایی را بین اهالی سینما ایجاد کرده است. سوال اینجاست که آیا سازمان سینمایی دیگر فصل‌الخطاب عرصه فیلم و سینما نیست؟ البته نویسنده گزارش در متن خود به موارد دیگری هم اشاره کرده؛ از جمله اینکه برخی می‌خواهند اختیار صدور پروانه نمایش فیلم‌ها را از طریق کمیسیون فرهنگی به شورای فرهنگ عمومی بسپارند یا برخی اشخاص که در گذشته نقش‌آفرین بوده و از این وضعیت آسیب دیده‌اند، چنین طرحی را پیشنهاد و با این کار، برخی مواضع ازدست‌رفته را بمباران کرده‌اند. مساله مهم اینکه هیچ‌نهاد بالادستی و به‌طور خاص شورای فرهنگ عمومی در سال استمرار برگزاری جلسات ندارد و عملا چنین انتقال قدرتی، به‌منزله تعطیلی سینما خواهد بود. بنابر گزارش تابناک، برپایه این طرح که به برخی نمایندگان مجلس پیشنهاد شده و ظاهرا مورد استقبال هم قرار گرفته و احتمال طرحش در کمیسیون فرهنگی است، اختیارات صدور پروانه ساخت فیلم‌ها همچنان در اختیار سازمان سینمایی خواهد ماند، ولی پروانه نمایش نهایی فیلم‌ها توسط یک نهاد بالادستی نظیر شورای فرهنگ عمومی کشور صادر خواهد شد؛ اتفاقی که حتی نباید درباره‌اش در کمیسیون فرهنگی سخنی به میان بیاید و اگر مطرح شود، چیزی از وزارت فرهنگ و ارشاد باقی نمی‌گذارد، زیرا می‌تواند سرمنشأ جداسازی سایر اختیارات باشد. «شرق»، برای روشن‌شدن ابعاد موضوع سراغ معاون وزیر رفت. حسین نوش‌آبادی، معاون حقوقی و پارلمانی وزارت ارشاد، در پاسخ به این سوال که آیا اصل این اتفاق را تایید می‌کند یا نه، گفت: «این موردی که شما به آن اشاره کرده‌اید، اصلا «طرح» نیست، بلکه در حد ایده مطرح شده که ممکن است برخی از نمایندگان چنین نظری داشته باشند؛ ضمن اینکه به‌لحاظ حقوقی چنین ایده‌ای قابل تصویب و اجرا نیست.» وی در ادامه به تشریح دلایل خود پرداخت: «این طرح مغایر با وظایف و اختیارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است که توسط مجلس محترم شورای اسلامی به تصویب رسیده. پس وظایف محوله وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به قانون تبدیل شده است و هر ایده‌ای که مخالف با قوانین باشد، قابلیت اجرا ندارد. وظایفی همچون ارایه مجوز ساخت و نمایش یک فیلم در حوزه اختیارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است و طبعا زیرمجموعه این وزارتخانه همچون سازمان سینمایی باید در این مورد وارد عمل شود. درمورد بحث شوراها هم باید بگویم که همه می‌دانند شوراها بیشتر وظیفه مشاوره دارند. شورای فرهنگ عمومی نیز زیرنظر شورایعالی انقلاب فرهنگی است و ریاست شورای فرهنگ عمومی را وزیر ارشاد برعهده دارند و طبیعی است ایشان وارد حوزه‌هایی نمی‌شوند که نافی قوانین جاری کشور باشد.» معاون حقوقی و پارلمانی وزارت ارشاد، درباره عملکرد کمیسیون فرهنگی کشور در قبال نمایش عمومی برخی از فیلم‌های مناقشه‌برانگیز، عنوان کرد: «در حقیقت ما باید مکانیسم‌های نظارتی را در اجرا قوی کنیم. کمیسیون محترم فرهنگی هم وظیفه نظارت دارد و هم در مواردی که خلأ قانونی وجود داشته باشد، قانونگذاری می‌کند، اما خوشبختانه درخصوص مجوز نمایش فیلم‌ها خلأ قانونی وجود ندارد و قانون کاملا مشخص است و چنین وظایفی برعهده سازمان سینمایی است.» همچنین معاون وزیر در مورد اظهارات چندروز پیش خود درباره فیلم «عصبانی نیستم» که در گفت‌وگو با «شرق» مطرح کرده بود، گفت: «در مجموعه وزارت ارشاد، معمولا مسایلی که چالش‌برانگیزند؛ همچون اختلاف دیدگاه میان دولت، مجلس محترم و... در شورای مدیران مطرح می‌شود. می‌دانم که آقای وزیر نسبت به مسایلی که در فیلم‌ها تولید ابهام یا احساسات را تحریک کند، حساس هستند. چون قرار نیست خدای‌نکرده حرکتی نادرست موجبات زیرسوال‌بردن یک مجموعه فرهنگی را به وجود آورد. از آنجا که معیار ما رعایت مصالح کلی فرهنگ است و دغدغه‌های مشروع و قانونی در حوزه فرهنگی داریم، در این موارد موضع خود را صریح اعلام می‌کنیم. وزیر هم با کلیت فیلم موافق هستند منوط به اینکه پلان‌ها و دیالوگ‌هایی که به شبهات دامن می‌زند در فیلم حذف شود. با اعمال حذف این صحنه‌ها «عصبانی نیستم» قابلیت اکران دارد. ضمن اینکه باید گفت ملزم به اجرای دیدگاه‌های سلیقه‌ای و فردی نیستیم و برای عدم تمکین آن هم هراسی نداریم.»

چهره روز

جایزه «من بوکر» به استرالیا رفت

● **شرق:** ریچارد فلاناگان رمان‌نویس استرالیایی، جایزه «من بوکر» را برای رمان «جاده باریک به اعماق شمال» به خود اختصاص داد. این رمان روایتگر داستانی دلخراش درباره زندانیان و اسیرانی است که مجبورند روی خط آهن تایلند به برما کار کنند. فلاناگان سومین نویسنده‌ای است که از استرالیا این افتخار را کسب کرده است. توماس کنیلی و پیتر کری از جمله افرادی هستند که پیش از او از استرالیا این جایزه را کسب کرده بودند. او بعد از دریافت جایزه‌اش گفت: «در استرالیا، جایزه «من بوکر» گاهی شبیه چیزی مثل قرعه‌کشی است.» این رمان برای فلاناگان به نوعی، تجربه‌ای شخصی است. پدر فلاناگان طی جنگ جهانی دوم توسط ژاپنی‌ها به اسارت درآمد و مجبور به کار اجباری شد و از بازماندگان این اتفاق برای ساخت راه‌آهن بود. او نزدیک به ۱۲سال وقت صرف نگارش این رمان کرد و پدرش قبل از اینکه این رمان را بخواند از دنیا رفت..

خیلی دور خیلی نزدیک

ایران؛ برگزیده جشنواره جهانی معماری

● یک مجتمع تجاری که با الهام از بازارهای تاریخی ایرانی طراحی شده است، برگزیده بخش آینده جشنواره جهانی معماری سنگاپور شد. به گزارش ایسنا، پروژه «شهررویاهای اصفهان» در بخش «آینده» (ساختمان تجاری چندمنظوره) جشنواره جهانی معماری در سنگاپور موفق به کسب عنوان «پروژه برگزیده» شد. این طرح به عنوان یکی از نامزدهای نهایی انتخاب شده بود که در رقابت با ۱۲ پروژه در دست اجرا از کشورهایی مانند آمریکا، ترکیه، چین، نروژ، روسیه و هنگ‌کنگ، برگزیده شد. فرشاد مهدی‌زاده و رها اشرفی، طراحان این پروژه بوده‌اند که با مجموعه‌ای از طاق‌ها و پشت‌بام‌های الهام‌گرفته از بازارهای تاریخی ایرانی اقدام به طراحی این مجتمع تجاری کرده بودند. همچنین پروژه معماری یک کلیسا از کشور ویتنام به‌عنوان «ساختمان جهانی سال» برگزیده شد و پروژه معماری یک گالری هنری از کانادا نیز عنوان «بهترین اثر در بخش رقابتی آینده» را از آن خود کرد.